

Kommunala pensionärsrådet (KPR)

Datum	2023-05-25
Tid	Kl. 09.00 – 12.00
Plats	Kommunhuset, kommunstyrelsensalen
Justering av protokoll	Justerare är ordförande Niklas Säwén och Eva Wikman.

Närvarande

Eila Nilsson	Finska föreningen
Kjell Olofsson (<i>vice ordförande</i>)	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Aagoth Lögdahl	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Inge Widén	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Christer Tarberg	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Staffan Sollén	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Britt-Marie Karström	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Lars-Erik Nyberg	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Ann Norberg	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Berit Andersson	RPG, Riksförbundet Pensionärs Gemenskap
Eva Wikman	RPG, Riksförbundet Pensionärs Gemenskap
Maud Selinder	SKPF, Svenska kommunalpengionärers Riksförbund
Claes Stockhaus	SKPF, Svenska kommunalpengionärers Riksförbund
Margot Falkenström	SKPF, Svenska kommunalpengionärers Riksförbund
Mona Kramer	SPF, Sveriges pensionärsförbund
Gudrun Engström	SPF, Sveriges pensionärsförbund
Margret Bergström	SPF, Sveriges pensionärsförbund

Niklas Säwén (<i>ordf.</i>)	(S) kommunstyrelsen
Klara Hedin	(V) kommunstyrelsen
Kevin Sahlin	(SD) kommunstyrelsen
Mikael Westin	(S) kommunstyrelsen
Åsa Ulander	(S) kommunstyrelsen
Signe Weiss	(M) kommunstyrelsen
Ronja Strid	(KD) kommunstyrelsen

Caroline Grafström	kommunsekreterare
--------------------	-------------------

Inbjudna

Lars-Ove Johansson	tf. förvaltningsdirektör, vård- och omsorgsförvaltningen
Anita Bdioui	verksamhetschef, vård- och omsorgsförvaltningen
Maria Lundin Stenström	samordnare, vård- och omsorgsförvaltningen

Malin Johansson	projektledare, Servicecenter rekrytering och bemanning
Katarina Palmgren	tillväxtkoordinator, kommunstyrelsekontoret
Daniel Lundberg	utredare, kommunstyrelsekontoret
Monika Wounder	handläggare bostadsanpassning, stadsbyggnadskontoret

1 Mötets öppnande

Ordförande Niklas Säwén öppnar mötet och hälsar alla välkomna.

2 Val av justerare

Att jämte ordföranden justera protokollet väljs Eva Wikman.

3 Dagordning

Dagordningen godkänns justeringen att fyra övriga frågor läggs till angående avlastning arbetsuppgifter undersköterskor, Träffpunkter i stadsdelarna, Solhemmet-boende för äldre och förändringar i pensionärsrådet.

4 Föregående protokoll

Läggs med godkännande till handlingarna.

5 Vård- och omsorgsförvaltningen informerar

Förvaltningschef **Lars-Ove Johansson** rapporterar om semestervikarieläget inom omsorgen. Det finns behov av ca 650 vikarier i sommar. Han har inte några exakta siffror av hur många som kommer vikariera eftersom rekryteringen inte är helt klar ännu. Det är kommunens bemanningsenhet som hanterar detta och ca 700 ansökningar kommit in. Ca 150 st av dessa sorteras bort av olika anledningar t ex på grund av att man är språksvag eller på annat sätt inte lämplig att arbeta inom omvårdnadsyrken, I hemtjänsten behöver man dessutom ha körkort. Ett antal anställda har valt att flytta sin semester utanför perioden. Förvaltningen ser även över vilka arbetsuppgifter kan man ta in servicepersonal för. I juni har man en bättre bild över om förvaltningen behöver ta hjälp av bemanningsföretag.

Fråga ställs om hur många ungdomar som sökt sommarvikariat. *Lars-Ove svarar* att det är strax över 100 st.

Fråga ställs om varför är det extra svårt att få in vikarier i år. *Lars-Ove svarar* att det finns ett ökat behov och konkurrensen om de arbetssökande har ökat eftersom arbetsmarknadsläget gör att det finns fler attraktiva jobb.

Lars-Ove berättar om det medicinska ansvaret på äldreboenden. Det är ett delat ansvar mellan regionens läkare och kommunens sjuksköterskor. Verksamheterna skulle behöva större andel läkare att tillgå men det är en utmaning med läkarbrist inom regionen.

Fråga ställs om översyn av de mediciner som vårdtagarna ska ta och att det tar lång tid. Lars-Ove svarar att gällande läkemedelsfrågor bör man vända sig till regionen. Kommunen har god samverkan med regionen och tillsammans arbetar man ständigt för att hitta bra sätt lösa dessa typer av frågor.

Samordnande aktivitetshandledare **Maria Lundin Stenström** beskriver sitt uppdrag att skapa en långsiktig plan för utbud och arbetssätt kopplat till aktiviteter och socialt innehåll på äldreboenden. Det innebär bl a att arbeta övergripande mot boenden, stötta lokala aktivitetsombud och att inspirera och motivera till att få in ett socialt innehåll i den dagliga omsorgen. Hon samordnar och arbetar för att öka antalet volontärer på äldreboenden.

Enligt socialtjänstlagen ska kommunen verka för att äldre människor får möjlighet att ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Målsättning inom kommunen är att äldre personer ska leva ett värdigt liv, att motverka ensamhet och isolering samt att aktiviteter och socialt innehåll planeras utifrån den enskildes förmågor, behov, intressen, önskemål. Under vardagar måndag-fredag ska boendena erbjuda 2 organiserade och gemensamma gruppaktiviteter per dag och under helg erbjuda 1 organiserad och gemensam gruppaktivitet per dag.

I dagsläget finns det 126 aktivitetshandledare fördelat på 20 äldreboenden. Uppdraget ingår i handledarnas anställning och tillsammans med chef, övriga kollegor samt samordnande aktivitetshandledare ska de skapa bra aktiviteter. Det sker en intern samverkan inom kommunen med andra förvaltningar samt extern samverkan med föreningar, studieförbund, kyrkan m fl.

Utgångspunkter är att det vård- och omsorgstagaren kan göra själv skall denne få göra själv samt att göra aktiviteter som de vill, kan, mår bra av och blir glada av. Aktiviteter sker även i det dagliga livet som t ex personlig omvårdnad, hygien, klädsel, måltider, dukning, vika servetter, hämta mat, vattna blommor. De vanligaste arrangerade aktiviteterna är gymnastik, bingo, sång-musik, musikquiz, utevistelse, promenader, bollekar, fika med olika samtalsteman, helgmys, film, korsord mm.

Vad pågår just nu gällande aktiviteter?

- Digitala hjälpmedel - 65 hjälpmedel har köpts in, bl a digitala katter.
- Seniorportalen - digital sida med färdiga aktiviteter/film/underhållning
- Livskraft för äldre – kultur- och scenkonstföreställningar med Scenkonst Västernorrland på äldreboenden
- VR (Virtual Reality) för äldre - Miniprojekt med Kulturmagasinet med 2 VR-set.
- Samarbete med studieförbund
- Samarbete med Svenska kyrkan - andakt, sångstunder
- IOP avtal - 2 föreningar och 8 volontärer
- Djur på boenden
- Samarbete med närliggande skolor och förskolor

Fråga ställs om aktiviteter för dementa. Maria svarar att det inte alltid behöver vara stora övergripande aktiviteter utan att personalen kan göra mindre aktiviteter på avdelningarna. Det är viktigt att dessa är personcentrerade och att man avgör vilka som kan delta beroende på typ av aktivitet.

Fråga ställs om varför det är svårt är att rekrytera volontärer. Maria svarar att många seniorer redan har fullt upp med uppdrag i föreningarna och att förvaltningen behöver fundera vidare på hur man går tillväga när man ska rekryterar volontärer.

Fråga ställs om det finns samarbete med några motor- eller cruisingklubbar. Maria svarar att så vitt hon vet har det funnits sådan samverkan på några boenden.

Fråga ställs om det blir lönepåslag om man har annat ansvar som aktivitetshandläggare. Maria svarar att det inte finns något generellt påslag utan att all lönesättning sker efter lönesamtal.

Verksamhetschef **Anita Bdioui** och lokalstrateg **Peter Timstål** informerar om konvertering av Servicehus till Biståndsbedömt trygghetsboende. Biståndsbedömt trygghetsboende är en boendeform som kan beviljas efter bedömning att det inte längre fungerar att bo kvar hemma och när ett boende med dygnet runt vård heller inte är nödvändigt. Det kan också vara så att den äldre inte längre upplever det tryggt att bo kvar hemma eller behöver bryta isolering. Boendet kan till exempel erbjuda gemensamma måltider, kulturella aktiviteter och umgänge. Lägenheterna är anpassade för äldre människor som behöver hemtjänst.

Det finns fyra servicehus i kommunen, varav två ägs av kommunen och två av externa fastighetsägare. Förvaltningen har gjort en omvärldsspaning om hur det ser ut runt om i landet gällande biståndsbedömda trygghetsboenden. 220 kommuner har inte sådana just nu och 50 kommuner har för avsikt att införa boendeformen. 10 kommuner har infört den och förvaltningen har haft särskild kontakt med två av dessa, Karlstad och Boden. I dessa kommuner är man samstämmiga om att boendeformen bör erbjuda gemensamma utrymmen, aktiviteter, kafeteria/matsservering, fotvård och värdinna. Det är också viktigt att utforma kriterier för bistånd till dessa boenden. Utgångspunkt för kriterierna har varit att de boende inte kan vara för vårdtunga eller ha en demensdiagnos. Behov av trygghet och social samvaro har varit vägledande för bedömning.

Förvaltningen förslår vidare hantering: Att anta förslag till riktlinjer för biståndsbedömt trygghetsboende. Gå vidare med att Alnö och Knutgården omvandlas till boendeformen. Säga upp hyresavtal för Tomtegränd och föra dialog med fastighetsägare för Matfors servicehus om eventuell förändring utifrån behov och efterfrågan.

Förslag till riktlinjer: personen ska vara folkbokförd i kommunen, ha en känsla av otrygghet och isolering, ha behov av hjälp i hemmet och hänsyn ska tas till mycket hög ålder. Försök att tillgodose personens behov av hjälp, tillsyn och trygghet genom insatser i ordinarie boende ska ha gjorts men att de bedöms inte räcka till. Avgränsningar som görs är att det inte är lämpligt att ha diagnosticerad demens, omfattande kognitiva svårigheter eller omfattande omvårdnadsbehov med närhet till personal hela dygnet.

Utformning av beslut: Plats på specifikt trygghetsboende kan inte beviljas men önskemål kan lämnas. Det görs årliga uppföljningar av beslut och förs dialog. Det finns möjlighet att erbjuda annan boendeform om behoven ändras. Man får två anvisningar till boenden och om man tackar nej till dessa kan beslutet komma att omprövas, vilket är samma regler som för särskilt boende.

Anita berättar att det ska finnas möjlighet till wifi i allmänna lokaler på boendena. Ett kommunalt driftnät underlättar nyttjande av välfärdsteknik. Varje lägenhet ska ha framdraget internet så att den boende kan teckna abonnemang för privat internet och TV. Lägenheter utrustas med spisvakter, digitala lås och trygghetslarm. Digitaliseringen ger möjlighet till digital tillsyn natt/dag, digitala inköp och läkemedelsgivare.

Fråga ställs om vad som skiljer de gamla servicehusen mot de nya boendena. *Anita svarar* att servicehusen nästan har varit som särskilda boenden med egen sköterska. Ofta har personer haft hemsjukvård tidigare men då hemförhållandena inte har varit tillräckligt bra har man fått plats på servicehus för ökad trygghet. Den typen av boenden är dock inte byggda för vårdkrävande personer. Syftet med biståndsbedömda trygghetsboenden är att få mer variation i boendeformerna. Parallellt bygger kommunen även ut antalet äldreboendeplatser.

Fråga ställs om hur processen går till vid konvertering till trygghetsboende. *Anita svarar* att målgrupper att kommunicera med kring detta är personalen, de som bor där inkl. anhöriga och medborgarna. Chefer initierar samtal med varje boende och informerar om nuläget. Det hålls inte några stormöten. Förvaltningen följer upp och utvärderar de erfarenheter som man har gjort angående omvandlingsprocessen på Allégården.

Fråga ställs om hur det går med omvandlingen av Allégården från servicehus till trygghetsboende. *Anita svarar* att lägenheterna renoveras löpande. De boende kommer sedan kunna ha hemtjänst men det finns inte längre någon personalgrupp som arbetar där. Det finns kök men ingen servering i lokalerna. De som bor där sedan tidigare har kontrakt och kommer inte tvingas att flytta. Kommunen kan däremot ordna så att man får flytta till annat boende om man önskar det.

Fråga ställs om möjlighet till samboende. *Anita svarar* att det är samma regler som i särskilda boenden.

Projektledare **Malin Johansson** informerar om Hållbar bemanning som är en riktlinje för att skapa en hållbar arbetstidsförläggning och för att alla medarbetare som vill ska få arbeta heltid. Att arbeta heltid leder till ökad inkomst vilket bidrar till högre pension och föräldrapenning samt leder till en mer jämställd arbetsmarknad.

Behovet av fler medarbetare inom många förvaltningar är stort den närmaste åren. Demografin är en utmaning då befolkningen ökar bland de äldsta och yngsta. Därför måste kommunen börja attrahera och rekrytera fler men också behålla de som redan är anställda. Unga är viktiga för välfärdsjobben. Det är viktigt att öka andelen heltidsarbetare då man behöver färre personal om de som är anställda arbetar en timme mer i veckan. 4 av 5 anställda i kommunerna är kvinnor. Ökad jämställdhet minskar behovet av personal samt ett förlängt arbetsliv minskar pensionsavgångar.

Hållbar bemanning är på gång att införas inom äldreomsorgen. Det leder till en stabilare personalgrupp och högre grundbemanning.

6 Information om arbetet med etablering i Torsboda

Tillväxtkoordinator **Katarina Palmgren** informerar om storskalig företagsetablering i Torsboda och Sundsvall väg framåt.

Befolkningen i Västernorrlands beräknas minska mest i landet. Vi behöver därför öka skatteintäkterna för att klara morgonens välfärd. Sundsvalls väg framåt är ett långsiktigt strategiskt arbete där politiken har bestämt sig för tre huvudprioriteringar: 5000 nya jobb, klimatneutralt och Socialt hållbart. Det innebär att skapa förutsättningar för Sundsvall att växa hållbart, med minskad klimatpåverkan, där alla kan leva ett gott liv med acceptabla levnadsvillkor.

För att nå målet om 5000 nya jobb är det viktigt att skapa ett företagsklimat som får befintliga företag att växa och få nya att etablera sig här. Kommunen måste arbeta smart och det är nödvändigt med ett bra samarbete med företag och näringsliv. Vid en storskalig etablering i regionen räknar kommunen med en befolkningstillväxt på ca 10 000 personer. Det har hitintills tagit 58 år att öka med samma antal personer i Sundsvall. Därför har kommunen arbetat hårt för att få en större etablering att landa i vår region.

Torsboda Industrial Park. Sommaren 2021 började jobbet med att få Northvolt och Volvo Cars att etablera sig i vår region. Vi fick inte etableringen då men det var en lärorik resa och en bra generalrepetition för framtida arbete för att få en större industrisatsning. De två företagen gav viktig feedback över vilka specifika behov som bör tillmötesgå för att skapa en bra site för elintensiv industri. Ett av de viktigaste är grön energi och Torsboda kan erbjuda 100% grön energi, relativt låga energipriser och ca 150 hektar mark. Utöver grön energi efterfrågas också ett helt samhällsbygge med kompetensförsörjning, bostäder skolor, omsorg, fritid, företagservice mm. I regionen finns Mittuniversitet och tre städer inom 30 min från siten. Tidigare har man varit dålig på att samarbeta i länet men nu kraftsamlade de närliggande kommunerna.

Den första etableringen i området är företaget PTL från Shanghai. De ska bygga en fabrik för anodförsörjning på ca 70 hektar. Utöver det tillkommer även underleverantörer som vill etablera sig i närheten av fabriken.

Kommunen har anlitat en extern byrå för att se vilka effekter en etablering kan ge för den regionala ekonomin. De har arbetat fram olika scenarion som visar direkta och indirekta effekter på sysselsättningen. Sedan december har kommunen arbetat i team med en mobiliseringsövning utifrån scenariot om att vi växer med över 8500 personer. Teamen består av medarbetare från olika förvaltningar och bolag. Fortsatt arbete framåt är att gå från teori till praktik och för det krävs politiska beslut och resurstilldelning. Även nationella medel från regeringen kommer behövas.

Fråga ställs om hur man kan öka medvetenheten hos yngre personer om vilka typer av jobb som efterfrågas. Katarina svarar att det kommer behövas satsas mer på yrkesutbildningarna

inom de närmaste åren samt att yrkesvägledarna i skolan blir ännu viktigare.

7 Bostäder för äldre - handlingsplan bostadsförsörjning, driftbidrag för trygghetsboenden

Utredare **Daniel Lundberg** informerar om kommunens bostadsförsörjning. Enligt lagstiftning är det en kommunal uppgift att ta fram riktlinjer för att planera för bostadsförsörjningen så att alla invånare ska ha en god bostad och att se till att ändamålsenliga åtgärder genomförs. Olika faktorer påverkar försörjningen: Befolkningsmängd- och sammansättning, bostadsbestånd, omvärld, byggpriser, hushållens riskbenägenhet, sysselsättning och hushållens ekonomi, större verksamhetstableringar. Till det ska även läggas olika kommunala mål.

Daniel beskriver arbetsgången kopplat till riktlinje för bostadsförsörjning, från analys om utmaningar och behov, till utformning av riktlinjer som anger inriktning, till en handlingsplan som formulerar åtgärder. Utifrån analysen kan man konstatera att det inte finns en numerär bostadsbrist i kommunen utan att det snarare saknas rätt typ av bostäder i förhållande till de krav som medborgarna ställer. Efter en industrietablering i Torsboda kommer det initialt även bli brist på antalet lediga bostäder.

I riktlinjerna för bostadsförsörjning pekar man bland annat på detta:

- Blandad bebyggelse kan minska bostadssegregationen
- Skapa flyttkedjedjor
- Boenden för äldre behövs i hela kommunen
- God mark- och planberedskap är viktigt för kommunens tillväxt
- Kommunen ska vara aktiv part på marknaden – öka nyproduktion och utveckla bostadslösningar
- Planera för fler småhustomter
- Sträva efter lägsta möjliga klimatpåverkan
- Befintligt bostadsbestånd ska användas resurseffektivt

Handlingsplan för bostadsförsörjning kopplat till äldre: Kommunen bör ta reda på vilka typer av bostäder äldre vill ha och ställa det mot befintligt bostadsbestånd. I kommunens planberedskap bör man särredovisa mark som kan vara lämplig för boenden för äldre. Man bör utreda möjligheterna till att uppföra trygghetsboenden med annan upplåtelseform än hyresrätt. Kommunen ska undersöka om det går att omvandla delar av Mitthems bostadsbestånd till trygghetsboenden och fortsätta arbetet med att konvertera kommunens servicehus till andra boendeformer. Vid formande av byggrätter ska storlek och hustyper övervägas så att det passar in i kommundelarna och anpassas till efterfrågan. Använda markanvisningar som verktyg för att ställa villkor så att bostadsproduktionen ligger i linje med äldres bostadspreferenser. Utreda möjligheterna till investeringsstöd till boenden för äldre som kommunen planerar att bygga eller omvandla.

Handläggare **Monika Wounder** informerar om nya uppdaterade instruktioner för fastighetsägare att erhålla kommunalt driftsbidrag för trygghetsboenden. Sedan 2014 finns det krav på hur trygghetsboenden ska utformas. Det ska bland annat vara lätt att ta sig in och ut med rullator och kunna ta sig runt i lägenheterna samt ha stora rymliga badrum. För att få en

lägenhet ska man ha fyllt 65 år. I Sundsvall finns Mitthems trygghetsboende på Norra kajen samt i Sidsjön och i Sundsbruk. Fastighetsägare kan ansöka om driftbidrag hos kommunen för boendena. De nya instruktionerna förtydligar kraven på närvaro av värd/värdinna på plats samt beskriver mera detaljerat verksamheten som skall bedrivas för att få driftsbidrag. Fastighetsägaren kan få 1000 kr per lägenhet och månad och det betalas bara ut bidrag för lägenheter som är bebodda. Det görs regelbundna kontroller för att se att alla krav uppfylls.

Fråga ställs om boendeformen ”plusboenden” som t ex Mitthem har. Monika svarar det inte är trygghetsboende utan vanliga lägenheter för 50+ med lite bättre tillgänglighet och samlingslokaler. Kommunen har ingen särskild insyn och det ges inget bidrag för de boendena. Plusboendena i Mitthems bestånd har minskat.

8 Övriga frågor

Avlastning arbetsuppgifter undersköterskor

Det har inkommit en fråga om hur kommunen arbetar för att avlasta undersköterskor i äldrevården så att de kan fokusera omvårdnad. Vård- och omsorgsnämndens ordförande Mikael Westin (S) informerar om att kommunen anställer servicepersonal som sköter andra arbetsuppgifter än ren omvårdnad, som att t ex tvätta, hantera mat mm. Detta gör att värdefull tid frigörs för undersköterskorna som i stället kan fokusera på omsorgstjänsterna.

Träffpunkter i stadsdelarna

Inge Widén ställer fråga om att skapa Träffpunkter ute i stadsdelarna och om det då finns möjlighet att vara i skolans lokaler på kvällstid. Mikael Westin (S) berättar att förvaltningen ser över hur man bättre kan nyttja kommunala lokaler utanför centrum.

Bostäder för äldre - Solhemmet

Bostadsföretaget Solhemmet har ett koncept för trygghetsboenden med utökad service och är intresserade av att bygga bostadsrätter på Rosenborgskajen för målgruppen äldre. Fråga ställs om kommunen har haft kontakt med företaget angående detta. Ordförande Niklas berättar att flera politiker har träffat företagsrepresentanter och att det låter som ett spännande koncept. Från kommunen sida vill man dock ha variation av olika boendeformer på Rosenborgskajen. Etableringen av bostäder där är ett stort projekt och kommunen vill inte låsa fast stora marktytor med en aktör. Ambitionen är att genomföra en markanvisningstävling.

Förändringar pensionärsrådet

Ordförande Niklas informerar om att han behöver han lämna ordförandeuppdraget i KPR när han tar över uppdraget som kommunstyrelsens ordförande. Han återkommer längre fram om vem det blir som tar över uppdraget efter honom. Eventuellt blir det den nya vice ordförande i kommunstyrelsen.

Nästa KPR-sammanträde (Stormöte):

Datum: 21 september 2023

Tid: 09.00

Plats: Kommunhuset, fullmäktigesalen

Justeras:

Niklas Säwén (S)
Ordförande

Eva Wikman
Justerare

Caroline Grafström
Sekreterare